

Asia: VN/24040/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta MMM:n asetukseksi metson, teeren, pyyn ja riekon metsästyskiellämisestä metsästysvuonna 2025-2026

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1 Johdanto

Metson, teeren, pyyn ja riekon rauhoitusesitykset vuodelle 2025, perustuvat Suomen riistakeskuksen valmistelemaan esityksen Maa- ja metsätalousministeriölle. Asetuksen tavoitteena on mahdollistaa kyseisten lajien kestävä metsästys. Esitys perustuu analyysiin, jossa käytetään aineistoa Luonnonvarakeskuksen koordinoimasta heinä–elokuun vaihteessa tehtävästä riistakolmiolaskennasta vuosilta 1989–2025. Itä-Suomen yliopisto ja Suomen riistakeskus ovat yhteistyössä kehittäneet ”Kanalintumalli-sovelluksen”, jolla tarkastellaan ensisijaisesti paikallisia ajallisia trendejä, sekä paikallisia kanalintutiheyksiä suhteutettuna muihin vuosiin. Näiden perusteella saadaan muodostettua karttakuvaajia kyseisistä muuttujista, sekä suositelluista metsästysajoista. Sovelluksen kartoista hahmottuu hyvin missä kanalintutilanteen alueelliset rajat kulkevat Suomessa kullakin lajilla. Ylä-Lapin riekkojen osalta Suomen riistakeskuksen esitys perustuu Luonnonvarakeskuksen tekemiin analyysiin erillisistä kanakoira-avusteisista laskennoista, joita Metsähallitus koordinoi.

2 Lausunto

Tämän vuoden esitys on, kuten aiempinakin vuosina, karkeasti yhteneväinen Luonnonvarakeskuksen seurantatulosten kanssa. Luonnonvarakeskuksen seuranta keskittyy suurempaan mittakaavaan, osin Riistakeskusalueiden hallinnollisiin rajoihin, osin koko maan tilanteeseen. Luonnonvarakeskuksessa käytetään erillistä tilastollista mallia, jossa tarkastellaan kokonaistiheyden ja poikastuoton lisäksi myös aikuistiheyttä. Malli huomioi myös tilastollisesti mm. laskennan ajankohdan ja niin sanotin spatiaalisen autokorrelaation mahdollisia vaikutuksia tuloksiin. Luonnonvarakeskuksen käyttämä malli ja Suomen riistakeskuksen käyttämä kanalintumalli tuottavat aina hieman toisistaan eriäviä

tuloksia, mutta pääsääntöisesti tulokset ovat varsin samansuuntaisia, eikä näiden välillä ole havaittavaa ristiriitaa. Mallit ovat alun perin kehitetty hieman eri tarkoituksia varten.

Asetuksella säädettävät metsästysajat suurimmalle osaa Suomea ja lajeja ovat karkeasti: i) 3 kuukautta, ii) 2 kuukautta, iii) 1 kuukausi, ja iv) täysi rauhoitus. Metsolla ja teerellä pisimmän metsästysajan vaihtoehto sisältää myös urosten metsästystä tammikuussa (10.–31.1.2026). Riippuen tarkasteltavan lajin tilanteesta tarkasteltavalla alueella, metsästysaikaa lyhennetään tarvittaessa aina loppupäästä, jolloin metsästyspaine keskittyy kuluvan vuoden poikasten osalta nuorempiin yksilöihin. Nuoremmilla vuoden poikasilla on luonnollisestikin suhteellisen korkea kuolleisuus alkukaudesta, joten myöhemmin metsästyskaudella näiden yksilöiden rekrytoimismahdollisuus lisääntyvän kantaan on jo hieman suurempi. Tämä periaate on kannatettava, eikä sitä ole syytä muuttaa. Toisaalta on arvioitu, että jo ensimmäisen kuukauden sisällä ehditään metsästää valtaosa koko kauden saaliista (teeren ja metson osalta noin 80 %), mikä osaltaan heikentää metsästysaikojen pituuden säätämisen vaikutusta metsästyspaineeseen. Luonnonvarakeskus toteaa, että täysirauhoitus on tämän asetuksen ylivoimaisesti voimakkain työkalu ja sitä suositellaan rohkeasti käytettäväksi, kun metsäkanalintukannat ovat paikallisesti vähissä ja kannankehitys epäsuotuisaa.

Vuoden 2025 tulosten perusteella riekkokannoilla menee varsin heikosti koko metsäpeitteisessä osassa Suomea. Myös Ylä-Lapissa kannantiheydet ovat tulleet voimakkaasti alas huippuvuodesta 2023, mutta tämänhetkiset tiheydet ovat edelleen keskiarvon tuntumassa. Etelämpänä sekä kokonaistiheydet että aikuistiheydet ovat varsin matalat, pitkäaikainen kannankehitys on selvästi vähenevä pitkällä ja keskipitkällä aikavälillä, ja myös muutaman vuoden takaisella tarkastelulla kannantiheys on menossa alaspäin toista vuotta peräkkäin. Poikastuotto on heikoimpien vuosien joukossa kautta koko seurantahistorian. Metsästysaika-asetuksessa riekkokanta on esitetty Ylä-Lappia lukuun ottamatta rauhoitetuksi koko maassa, myös Metsä-Lapissa, Kuusamossa ja Taivalkoskella, joissa lajia sai viime jahtikautena metsästää. Luonnonvarakeskus pitää esityksenmukaista rauhoitusta oikeana ratkaisuna, ja tärkeänä toteuttaa, jotta riekon metsästys olisi kestäväällä pohjalla. Myös pyylle on esitetty täyttä rauhoitusta Kymenlaakson maakuntaan, hyvin perustein.

Luonnonvarakeskus toteaa, että toistaiseksi ei ole saatavissa luotettavaa tutkimustietoa siitä, miten itse päätös metsästysajan säätelyn voimakkuudesta vaikuttaa metsäkanalintukantoihin. Siten seurantatiedon muuttaminen metsästysajaksi ei ole optimoitu metsästyksen kestävyys eikä saaliin saannin maksimoimiseksi. Asetuksen muistiossa (kohdassa 1. ”Nykytila”) on asianmukaisesti todettu, että päättelyperiaatetta tai käytäntöä olisi hyvä kehittää Suomen riistakeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyönä. Täysimittainen metsästyksen adaptiivinen säätelyjärjestelmä (engl. Adaptive Harvest Management – AHM), edellyttää seurannan ja ajantasaisten metsästysrajoitusten lisäksi, että vaikutuksia evaluoidaan säännöllisesti ja päättelyperiaatteita (sekä taustalla olevia malleja), parannetaan tiedon karttuessa.

On kuitenkin tiedossa, että metsäkanalintukannat ovat lyhyellä ja keskipitkällä tähtäimellä hyvin kestäneet metsästystä nykyisillä päättelyperiaatteilla. Kestävän metsästyksen näkökulmasta, on luonnollisesti hyvä, että suurempia metsästysrajoituksia asetetaan alueille ja lajeille, joilla kanta on

vähentynyt ja kannantiheys on matalampi, tarkemmista raja-arvoista ja rajoituksista riippumatta. Tarkemman tutkimustiedon puuttuessa, nykykäytäntö on siis hyvin perusteltavissa.

Nykyisten seurantamuotojen, eli riistakolmiolaskennan ja Ylä-Lapin riekkolaskennan jatkaminen on kaiken tässä käsiteltävän toiminnan edellytyksenä. Vapaaehtoisten laskijoiden määrä on viime vuosina hiipunut hitaasti, mutta selvästi. On tärkeä, että vapaaehtoisia laskijoita kannustetaan jatkossakin tähän korvaamattomaan laskentatyöhön.

3 Lausunnon tiivistelmä

Nykytiedon valossa, Luonnonvarakeskus ei näe syytä tämän asetusluonnoksen muutoksiin. Esitys on karkeasti yhteneväinen Luonnonvarakeskuksen seurannan tulosten kanssa. Riekon täysimittainen rauhoitus Ylä-Lapin kuntia (Enontekiö, Utsjoki ja Inari) lukuun ottamatta saa Luonnonvarakeskukselta kiitosta, sillä metsäpeitteisessä osassa Suomea riekottiheydet ovat varsin matalia, poikastuotto erittäin heikkoa ja kannankehitys epäsuotuisaa. Tämä on tärkeä päätös kanan palautumisen ja kestävän metsästyksen turvaamiseksi. Metsästysaikojen määrittelyyn käytettävä päättelyperiaate on kokemusten perusteella toimiva, eikä sitä tutkimustiedon puutteessa ole syytä muuttaa. On kuitenkin pidettävä mielessä, että päättelyperiaatteen tehokkuutta ja mahdollisia parannusmahdollisuuksia olisi hyvä tarkastella tulevaisuudessa tutkimuksissa ja tarvittaessa soveltaa tuloksia avoimin mielin, adaptiivisen metsästyssäätelyn hengen mukaisesti. Nykyisten seurantamuotojen, eli riistakolmiolaskennan ja Ylä-Lapin riekkolaskennan jatkaminen on kaiken tässä käsiteltävän toiminnan edellytyksenä.

Thessler Sirpa
Luonnonvarakeskus

Lindén Andreas
Luonnonvarakeskus